

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“อาจจะมีหนังหรือละครหลายๆที่สร้างมาจากบทดี ๆ
แต่น้อยนักที่หนังหรือละครดี ๆ จะสร้างมาจากบทที่เลว”

(กลุ่มปากกาพ่อ ดินสอแม่ ,2542 :192)

ประโยคข้างต้นกล่าวถึงความสำคัญของบทละครโทรทัศน์ได้อย่างดี หากเปรียบเทียบการผลิตละครโทรทัศน์กับการสร้างบ้าน บ้านทุกหลังต้องการรากฐานที่แข็งแรง ซึ่งบทเปรียบเสมือนรากฐานที่สำคัญของละครโทรทัศน์ หากผู้สร้างสามารถสร้างบ้านออกมาได้สวยงาม แปลว่าบ้านต้องมีโครงร่างที่ดีพอที่จะสามารถใส่รายละเอียดต่างๆแต่งเติมเข้าไปจนสวยงาม น่าชม ในขณะที่บ้านหลังที่ไม่สวย อาจเกิดจากบ้านที่มีโครงสร้างดีหรือแยกก็ได้ หากเราสร้างบ้านหลังหนึ่งขึ้นตามอำเภอใจ ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า คิดอยากสร้างอะไร มีกี่ชั้น ก็สร้างไปโดยไม่มีการวางแผน แล้วพอเมื่อก็ทุบทิ้ง หรือสร้างใหม่ บ้านหลังนั้นไม่มีทางเสร็จ หรือหากเราสร้างห้องสัก 5 ห้องแต่ไม่มีห้องน้ำเลยสักห้อง พอเวลาต้องการใช้ขึ้นมาก็วิ่งไปกลางทุ่ง เช่นนี้ถือว่ามี การวางแผนที่ไม่ดี มีโครงร่างของบ้านไม่เหมาะสม ยากที่จะทำให้อยู่ได้สุขสบายหรือเป็นบ้านที่สวย น่าจดจำได้ ดังนั้น “บทละครโทรทัศน์” เปรียบได้กับโครงร่างของบ้าน ถือเป็นองค์ประกอบแรกเริ่ม ที่มีความสำคัญในการผลิต “ละครโทรทัศน์” อย่างมาก

ละครโทรทัศน์ เป็นรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานานกว่า ครึ่งศตวรรษ โดยเริ่มออกอากาศครั้งแรกนับตั้งแต่ตั้งสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากพิจารณาจากผังรายการในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคมปีพ.ศ. 2551 ของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีของไทยทั้ง 6 สถานี คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 , สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง5 , สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง7 , สถานีโทรทัศน์โมเดิร์น9 ทีวี , สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ NBT (หรือ สทท. ในปัจจุบัน) และ สถานีโทรทัศน์ThaiPBS (หรือ ทีวีไทยในปัจจุบัน) จะพบว่า แต่ละสัปดาห์ มีการนำเสนอละครโทรทัศน์รวมทั้งสิ้นมากถึง 35 เรื่องด้วยกัน โดยแบ่งเป็น

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 นำเสนอทั้งหมดจำนวน 13 เรื่อง ได้แก่

1. อุ้มรัก(ริรัน) ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 15.00-16.00 น.
2. สุดแต่ใจจะไขว่คว้า ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 18.45-19.15 น.

3. ถึงร้อยกรีกรัก	ออกอากาศวันจันทร์-อังคาร	เวลา 20.30-22.30 น.
4. บาดาลใจ	ออกอากาศวันพุธ-พฤหัสบดี	เวลา 20.30-22.30 น.
5. ผู้การเรือเร่	ออกอากาศวันศุกร์-อาทิตย์	เวลา 20.30-22.30 น.
6. เป็นต่อ	ออกอากาศวันพฤหัสบดี	เวลา 22.30-23.30 น.
7. เทวดาสารุ	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 22.30-23.00 น.
8. มหาชนชาวแฟลต	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 14.15-15.00 น.
9. ยมโลกไซไซตี้	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 13.45-14.15 น.
10. ผู้กองเจ้าเสน่ห์	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 10.15-11.00 น.
11. เพื่อนซี้ล่องหน	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 9.15- 9.45 น.
12. น้องใหม่ร้อยกรีกรัก	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 9.45-10.15 น.
13. เฮง เฮง เฮง	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 10.15-11.00 น.

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

1. ความลับของซูเปอร์สตาร์	ออกอากาศวันจันทร์-พฤหัสบดี	เวลา 20.25-21.20 น.
2. นารีสโมสร	ออกอากาศวันศุกร์	เวลา 20.25-21.20 น.
3. รักที่เต็ม	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 22.00-22.55 น.
4. รักต้องซ่อม	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 16.05-17.00 น.

สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 จำนวน 11 เรื่อง ได้แก่

1. ดวงใจปาฏิหารย์ (รีรัน)	ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์	เวลา 12.30-14.30 น.
2. จี๊วแจ้วจริงใจ	ออกอากาศวันจันทร์-อาทิตย์	เวลา 18.15-18.45 น.
3. ชุมชนคนรักดี	ออกอากาศวันจันทร์-อาทิตย์	เวลา 18.45-19.40 น.
4. คมแฝก	ออกอากาศวันจันทร์-อังคาร	เวลา 20.30-22.25 น.
5. หมวยอินเตอร์	ออกอากาศวันพุธ-พฤหัสบดี	เวลา 20.30-22.25 น.
6. สุภาพบุรุษชาตาน	ออกอากาศวันศุกร์-อาทิตย์	เวลา 20.30-22.25 น.
7. สังข์ทอง	ออกอากาศวันเสาร์-อาทิตย์	เวลา 8.15- 9.15 น.
8. มรดกบันเทิง	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 11.15-12.00 น.
9. เพื่อนนิรมิต	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 13.00-13.45 น.
10. คู่ก๊กพริกกะเกลือ	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 11.15-12.00 น.
11. สายลับหน้าใส	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 13.00-13.45 น.

สถานีโทรทัศน์โมเดิร์น 9 ทีวี จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

1. บางรักซอย 9	ออกอากาศวันเสาร์	เวลา 18.00-19.00 น.
2. นัดกับนัด	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 17.00-18.00 น.
3. บ้านนี้มีรัก	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 18.00-19.00 น.
4. อุบัติรักข้ามขอบฟ้า	ออกอากาศวันเสาร์-อาทิตย์	เวลา 21.05-22.00 น.

สถานีโทรทัศน์ThaiPBS จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

1. รាយกานิง	ออกอากาศวันจันทร์-ศุกร์	เวลา 18.10-18.35 น.
2. วิทยธรรม	ออกอากาศวันเสาร์-อาทิตย์	เวลา 16.30-16.57 น.
3. จิตร-ประภัสสร	ออกอากาศวันเสาร์-อาทิตย์	เวลา 18.30-18.57 น.
4. ว่าวุ่นรุ่นเล็ก	ออกอากาศวันอาทิตย์	เวลา 11.05-11.30 น.

โดยละครโทรทัศน์แต่ละเรื่อง มีการนำเสนอตั้งแต่ 30 นาที จนถึง 2 ชั่วโมง มีการนำเสนอวันละมากกว่า 1 เรื่องขึ้นไป จากปริมาณเวลาและปริมาณเรื่องที่ออกอากาศแสดงให้เห็นว่า ละครโทรทัศน์เป็นรายการที่ได้รับความนิยมมากในสังคมไทย สาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหน้าที่หลักของละครโทรทัศน์คือ "ให้ความบันเทิง" การรับชมละครจึงเปรียบเสมือนการพักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด ละครสามารถเป็นเพื่อนใจยามเหงา และเป็นแรงใจให้ผู้ชมมีพลังต่อสู้ชีวิต เพราะเรื่องราวส่วนใหญ่ที่นำเสนอมักเป็นเรื่องราวความเป็นจริง(reality)ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ผู้ชมจึงสามารถเข้าใจเรื่องราว และมีอารมณ์ร่วมไปกับละครได้ง่าย

John Dryden นักเขียนบทละคร และนักวิจารณ์ในศตวรรษที่ 17 กล่าวว่า ละครคือ ภาพความนึกคิดที่เหมือนจริงของธรรมชาติของมนุษย์ (living image of human nature)

Aristotle (อริสโตเติล) กล่าวถึงละครว่า "ละครเป็นการเลียนแบบการกระทำของมนุษย์" มนุษย์จึงมองเห็นตนเองในละคร

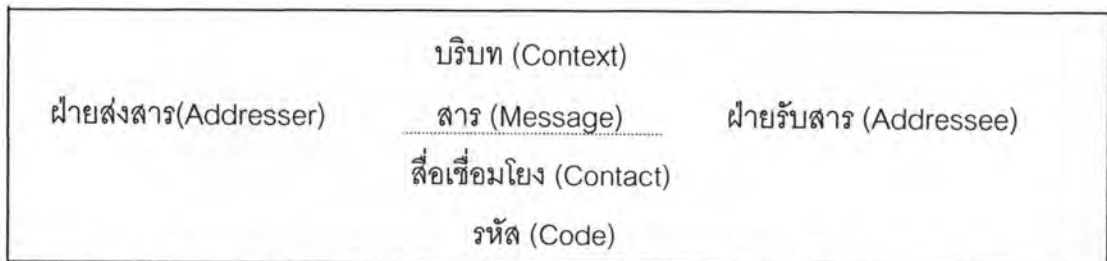
William Shakespeare (วิลเลียมส์ เชกสเปียร์) กล่าวถึงละครว่า "ละคร คือกระจกส่องชีวิตมนุษย์" การชมละครทำให้มนุษย์มองเห็นตนเองคล้ายดังที่เห็นภาพตนเองในกระจก

ศศิวิมล สันติราษฎร์ภักดี (2539) ได้อธิบายความหมายของ ละครโทรทัศน์ไว้ว่า "ละครโทรทัศน์คือ กระบวนการสื่อสารจากผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ผ่านตัวบท ประกอบไปด้วย ตัว

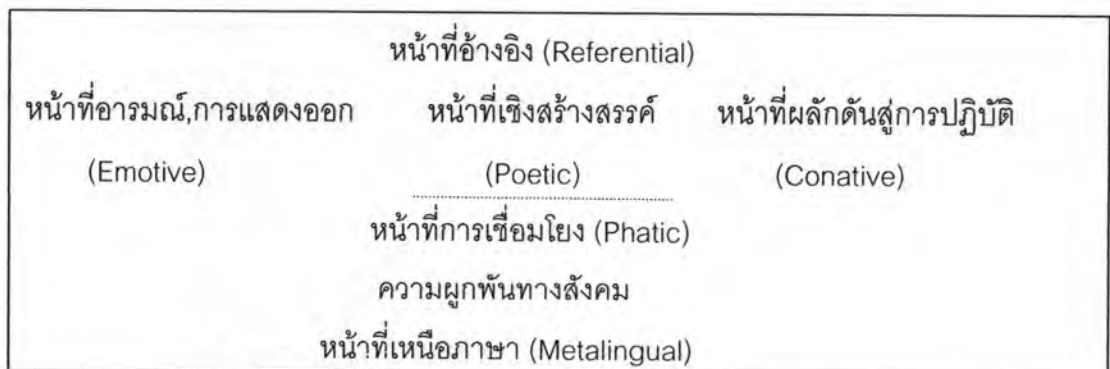
ละคร ฉาก บทสนทนา และเหตุการณ์ ผ่านผู้แสดง ถ่ายทอดเรื่องราวไปยังผู้ชม โดยมีผู้แสดง แสดงเป็นตัวสื่อ 3 ลักษณะ ได้แก่ การแสดงท่าทาง คำพูด และปฏิกริยา จึงถือเป็นจุดประสานกันได้อย่างลงตัวระหว่างจินตนาการของผู้เขียนกับเทคโนโลยีที่ประกอบด้วย ฉาก แสงสี และเสียงดนตรี เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมได้รับอรรถรสความบันเทิงได้ดียิ่งขึ้น”

Roland Barthes (โรลองส์ บาร์ธส์) ได้ให้คำจำกัดความของละคร ไว้ว่า “ละครคือเครื่องจักรของการสื่อสารประเภทหนึ่ง ในขณะที่ไม่ได้ทำงาน เครื่องจักรซ่อนอยู่หลังม่าน แต่เมื่อมีการเปิดตัวเครื่องจักรนี้ มันจะส่งสาร (Message) จำนวนหนึ่งมายังเราทันที สารเหล่านี้มีลักษณะพิเศษเฉพาะ กล่าวคือ ทุกสิ่งมาพร้อมๆกันแต่ด้วยจังหวะที่ต่างกันในการแสดงแต่ละขณะ เราจะได้รับข่าวสารถึง หก หรือ เจ็ด ประการในเวลาเดียวกัน (จากฉาก เสื้อผ้า แสดง ฯลฯ) ข่าวสารบางประการคงที่ (กรณีของฉาก) ในขณะที่ข่าวสารอื่นๆเปลี่ยนไป (คำพูด การแสดง อากัปกริยาท่าทาง) เป็นเรื่องการประสานตัวสาร และนี่คือความเป็นละคร : กลุ่มสัญญาณกลุ่มหนึ่ง” (อ้างถึงในถิรนนท์ 2546)

จะเห็นได้ว่า หากพิจารณาตามสำนักสัญวิทยา (Semiotic school) “ละครโทรทัศน์” ถือเป็นกลุ่มสัญญาณที่สามารถอ่าน และตีความได้ ซึ่งหากพิจารณาผ่านแบบจำลองของจาacobสัน (Jakobson's Model) ดังแผนภาพที่ 1.1 และ 1.2 ก็จะสามารถทำให้เข้าใจถึงองค์ประกอบของการสื่อสาร และการทำหน้าที่ในส่วนต่างๆ ได้ชัดเจน

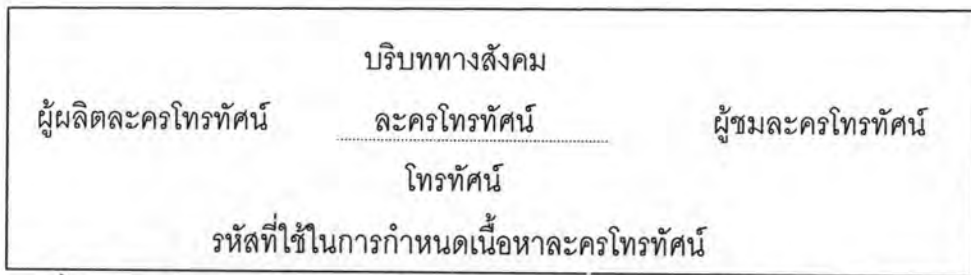

แผนภาพที่ 1.1 แบบจำลองของจาacobสันแสดงองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร

แผนภาพที่ 1.2 แบบจำลองของจาacobสันแสดงหน้าที่ในการสื่อสาร

หากพิจารณาถึงการผลิตละครโทรทัศน์ สามารถแทนค่าองค์ประกอบต่างๆ
ในการสื่อสารตามแบบจำลองของจาโคบสัน ได้ดังภาพที่ 1.3

ภาพที่ 1.3 องค์ประกอบในการผลิตละครโทรทัศน์ตามแบบจำลองของจาโคบสัน

จากแบบจำลองของจาโคบสัน (Jakobson's Model) ทำให้เราทราบว่า สาร (Message) ที่ปรากฏออกมานั้น มีรหัส (Code) มาเกี่ยวข้องกับด้วยเสมอ โดยทำหน้าที่เหนือภาษา (Metalingual) ในการสื่อสาร ละครโทรทัศน์เองก็มีรหัสซึ่งช่วยในการจัดระบบ ,ประกอบสร้างความหมายให้กับละครด้วยกัน ซึ่งผู้ที่เป็นผู้เลือกว่าต้องการใช้รหัสใดมาจัดการกับตัวสาร ก็คือทีมงานผู้ผลิตละครโทรทัศน์ (Addresser) นั่นเอง

การผลิตละครโทรทัศน์สักเรื่องนั้นประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายด้วยกัน แรกเริ่ม เมื่อผู้จัดละครเลือกเรื่องที่จะนำมาผลิตเป็นละครได้แล้ว ผู้จัดฯ จะมอบหมายให้ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เป็นผู้สร้างสรรค์ "บทละครโทรทัศน์" ขึ้นมา ซึ่งบทละครโทรทัศน์ที่ถูกผลิตขึ้นมาถือว่ามีค่าความสำคัญอย่างมาก เนื่องจาก เป็นงานชิ้นแรกที่ถูกผลิตขึ้นเปรียบเสมือนแผนที่สำหรับคณะทำงานทุกฝ่าย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ และเป็นสิ่งที่รวบรวมเอาองค์ประกอบต่างๆของละครมาประกอบสร้างความหมายเพื่อนำเสนอสู่ผู้ชม

อรนุช เลิศจรยารักษ์ (2544) ผู้เขียนหนังสือ "หลักการเขียนบทโทรทัศน์" กล่าวถึงความสำคัญของบทโทรทัศน์ว่า บทโทรทัศน์ถือเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตรายการโทรทัศน์ บทโทรทัศน์ที่ดีจะส่งผลให้รายการโทรทัศน์ที่ผลิตออกมาประสบความสำเร็จไปกว่าครึ่ง ทั้งนี้ เพราะบทโทรทัศน์ที่ดีสามารถสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรทุกฝ่าย ซึ่งปฏิบัติการในห้องส่งโทรทัศน์ นับแต่ช่างกล้อง ผู้กำกับรายการ ผู้กำกับเวที ฝ่ายแสง ฝ่ายเสียง ฝ่ายฉากและศิลปกรรม ฯลฯ ทำให้การผลิตรายการดำเนินไปได้อย่างคล่องตัว และเป็นไปด้วยดี

นอกจากนี้ บทโทรทัศน์ที่เขียนไว้ดีเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ให้แง่คิด มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และน่าสนใจจะทำให้รายการที่ผลิตออกมาถูกอกถูกใจผู้ชม

ดังนั้น ในการผลิตรายการโทรทัศน์แต่ละรายการ ผู้ผลิตจึงควรพิถีพิถันและให้ความสำคัญแก่บทโทรทัศน์ให้มากเท่ากับส่วนอื่นๆ

ปนัดดา ธนสถิตย์ (2531) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “ละครโทรทัศน์ไทย” โดยได้ให้ความสำคัญกับบทไว้ว่า “เป็นหัวใจสำคัญและเป็นคัมภีร์ของการผลิตรายการโทรทัศน์”

สินียา ไกรวิมล (2545) ทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของบทละครโทรทัศน์ไทยที่ได้รับความนิยมช่วงหลังข่าว จากปีพ.ศ. 2535 ถึงพ.ศ. 2544 กล่าวถึงการเขียนบทไว้ว่า การเขียนบท นับเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ ด้วยเป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่เป็น “หัวใจ” ของการผลิตละครโทรทัศน์ขึ้นมา นั่นคือ บทละครโทรทัศน์เปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของตัวตน หน้าตา ลักษณะของละครโทรทัศน์ที่จะสร้างออกมา และยังเปรียบเสมือนแผนที่การเดินทางที่คณะทำงานการผลิตละครทุกฝ่ายยึดเป็นแนวทางในการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการผลิต โดยผู้ที่ทำหน้าที่ร่างแนวทางดังกล่าว ก็คือ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ จากบทประพันธ์หรือนวนิยาย ที่มักจะนำมาผลิตละครโทรทัศน์ ผู้เขียนบทละครต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ รวมถึงทักษะในการดัดแปลงและสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ให้เหมาะสมกับสื่อโทรทัศน์ โดยผู้เขียนบทมักจะใช้ศาสตร์ของการเล่าเรื่องเป็นแม่แบบในการสร้างงาน

ยิ่งยศ ปัญญา ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ชื่อดัง ได้ให้สัมภาษณ์ถึงความสำคัญของบทละครไว้ว่า

“บทละครเป็นส่วนสำคัญอันดับแรกของการผลิตละคร หากบทไม่ดี ทุกอย่างจะเสียหายตามไปด้วย การเขียนบทเหมือนการเอาสิ่งที่เกินความจำเป็นออก แล้วก็เติมส่วนที่มีความสำคัญบางส่วนเข้าไป เช่น บทประพันธ์บางเรื่องอาจจะไม่มี theme ผู้จัดซื้อลิขสิทธิ์มาเพราะชื่อเรื่องสะดุดตา และมั่นใจว่าเมื่อนำไปผลิตแล้วจะยิ่งใหญ่ อลังการ เป็นต้น ผู้เขียนบทจึงต้องสร้าง theme ขึ้นมาใหม่ นอกจากนั้น ยังมีอีกหลายๆ เรื่องที่แม้ว่าจะมี theme แต่ก็ไร้ซึ่งเหตุผล จึงต้องมีการ “บิดเรื่อง” เพื่อให้เรื่องราวสมเหตุสมผล...”

จากความสำคัญของ “บทละครโทรทัศน์” ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเลือกศึกษาการทำงานของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ว่า มีการเลือกใช้รหัสอะไรมาทำการเข้ารหัสเพื่อการสื่อสาร และสามารถนำเสนอออกมาถูกใจผู้ชม โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาจากละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เนื่องจากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เป็นสถานีโทรทัศน์ที่รักษาเรตติ้งอันดับ 1 ได้ยาวนาน เข้าถึง

ผู้ชมมากที่สุด และมียอดขายเวลาโฆษณาสูงสุด และ "นางทาส" เป็นละครที่เรียกดฟอร์มยักษ์ เรื่องยิ่งใหญ่แห่งปีที่ออกอากาศระหว่างวันที่ 10 มี.ค.-12 พ.ค. 2551 โดยได้รับเสียงตอบรับจากผู้ชมอย่างล้นหลาม ทำสถิติเป็นละครโทรทัศน์เรตติ้งรวมสูงสุดสำหรับละครหลังข่าวในรอบไตรมาสแรกของปี 2551 โดยมีเรตติ้งเฉลี่ยระดับ 12 คิดเป็นจำนวนผู้ชม 7,565,000 คน

นายพลการ สมสุวรรณ ผู้จัดการฝ่าย สังกัดสำนักประธานกรรมการ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เปิดเผยถึงผลสำรวจความนิยมรายการโทรทัศน์ ซึ่งดำเนินการโดย AGB Nielsen Media Research ว่า " นับจากเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2551 ส่วนแบ่งผู้ชมรายการโทรทัศน์ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ของช่อง 7 สี เพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง ล่าสุดผู้ชมช่วงไพรม์ไทม์ ระหว่างวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2551 มีส่วนแบ่งผู้ชมเฉลี่ยสูงถึง 51% ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแรงของละครโทรทัศน์ นางทาส ที่สามารถครองใจผู้ชมได้อย่างล้นหลาม ซึ่งตอนจบมีเรตติ้งผู้ชมทุกกลุ่มทะลุ 23 ส่วนแบ่งผู้ชม 69% สูงสุดในรอบปีจากทุกเรื่องทุกช่อง ..."

นอกจากนี้ ละครเรื่อง "นางทาส" ปีพ.ศ. 2551 นี้ยังได้รับรางวัลระดับเอเชีย คือรางวัล เอเชียัน เทเลวิชั่น อวอร์ดส์ (Asian Television Awards) ซึ่งเป็นงานประกาศรางวัลด้านโทรทัศน์รายการใหญ่ประจำปีของภูมิภาคเอเชีย โดยจිරันท์ มะโนแจ่ม ผู้รับบท "สลาลี" ได้รับรางวัลนักแสดงนำหญิงยอดเยี่ยมแห่งเอเชีย (Best Drama Performance by an Actress) ในขณะที่ปิยธิดา วรรณสิริก ในบท "คุณหญิงแย้ม" ได้รับรางวัลชมเชย (Highly Commended) ในสาขาเดียวกัน

"นางทาส" เป็นนวนิยายขนาดสั้นของ วรรณสิริก ที่ถูกหยิบมาสร้างเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์แล้วหลายครั้ง โดยพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรณ์ มงคลการเป็นบุคคลแรกที่นำบทประพันธ์เรื่องนี้มาสร้างเป็นภาพยนตร์ 16 ม.ม.ขึ้นในปีพ.ศ. 2496 โดยมีหม่อมหลวงขาบ กุญชร รับบทเป็นพระยาสีหโยธิน

ต่อมา เรื่องราวของนางทาส "เย็น" ที่รัก ภักดี และชมชื่นถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ 35 ม.ม.อีกครั้งในปีพ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นผลงานของพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการเช่นเดิม ในครั้งนี้ วิไลวรรณ วัฒนพานิช รับบทเป็นนางทาส "เย็น" , คุณชายประสิทธิ์สีหราช รับบทเป็นพระยาสีหโยธิน, กำจาย รัตนดิถก รับบทเป็นคุณหญิงแย้ม และ สุพรรณ บูรณะพิมพ์ รับบทเป็น สลาลี เมียน้อยอีกคนหนึ่งของพระยาสีหโยธิน ผลงานภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลตุ๊กตาทองฐานะบทประพันธ์และบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม โดย พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการได้เสด็จ

ขึ้นรับพระราชทานจากพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน

23 ปีจากนั้น สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้นำ “นางทาส” กลับมาผลิตเป็นละครโทรทัศน์อีกครั้งหนึ่ง โดยพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการ ทรงนิพนธ์เป็นบทละครโทรทัศน์ มีรัชฎ บุญชูดวง รับบทเป็น นางทาส“เย็น” , ดวงดาว จารุจินดา เป็น สาลี ซึ่งละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก และผู้กำกับอย่างอดุลย์ ดุลยรัตน์ ได้รับรางวัลเมขลา ในฐานะผู้กำกับการแสดงยอดเยี่ยม ปีพ.ศ. 2524

ในปีพ.ศ. 2536 สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ได้นำบทประพันธ์เรื่อง “นางทาส” มาสร้างอีกครั้ง โดยมีลิขิต เอกมงคล รับบท พระยาสิทธิโยธิน และมนฤดี ยมาภัย เป็นนางทาส “เย็น” เขียนบทโทรทัศน์โดย ศัลยา ออกอากาศระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ซึ่งครั้งนี้ได้รับการตอบรับจากผู้ชมล้นหลาม ถึงขนาดมีผู้กล่าวว่า

“นาที่นี่ ถ้าประชาชนคนไทยคนไหนที่คิดว่าตัวเองเป็น “คอละคร” ละก้อจะต้องรู้จักเรื่อง “นางทาส” ของช่อง 7 สีเป็นอย่างดี...เพราะกำลังดังระเบิดเถิดเทิง เอกกันง่าย ๆ ...หลังข่าว 2 ทุ่ม ศุภร์-เสาร์-อาทิตย์ ลองเดินขึ้นไปตามแฟลตของการเคหะคูสิ ทุกห้องต้องเปิด “นางทาส” ทั้งนั้น (นิตยสารทีวีพูล คอลัมน์เรื่องจากปก พ.ศ. 2536)

จวบจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) บริษัท ดาราวิดีโอ จำกัด ได้นำเรื่อง “นางทาส” กลับมาสร้างเป็นละครอีกครั้ง โดยออกอากาศสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 มีนักแสดงนำอย่าง วิรภาพ สุภาพไพบูลย์ รับบทเป็นพระยาสิทธิโยธิน , สุวนันท์ คงยิ่ง รับบทนางทาส “เย็น” และเขียนบทโทรทัศน์โดย “ภาวิต” ซึ่งในครั้งนี ก็ได้รับการตอบรับจากผู้ชมดีเหมือนเช่นเคย

แต่การผลิตละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ในครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องเวลาเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นละครที่ทีมงานผู้ผลิตมีระยะเวลาเตรียมงานจำกัด เพราะละครเร่งออกอากาศ ผู้เขียนบทเขียนบทละครโทรทัศน์ไปเพียงไม่กี่ตอนละครก็ต้องออกอากาศ ผู้เขียนบทจึงต้องรีบผลิตบทขึ้นมาให้ทันเวลาถ่ายทำ และออกอากาศ นับเป็นการทำงานที่เร่งรีบ แต่ผู้เขียนบทก็สามารถสร้างสรรคบทละครโทรทัศน์ออกมาได้ทันเวลาและเป็นที่พึงพอใจของผู้ชม นับว่าเป็นการทำงานที่น่าศึกษาไม่น้อย

จากความน่าสนใจของการผลิตบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการเข้ารหัส (encode) บทละครโทรทัศน์ว่า ผู้เขียนบทมีกระบวนการตัดสินใจเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์อย่างไรถึงสามารถทำงานได้ตรงตามเวลา และ

ผู้เขียนบทมีการใช้รหัส (code) ใดบ้างมาจัดการตัวสารให้สามารถสื่อความหมายถึงผู้ชมได้ เป็นอย่างดี โดยจะศึกษาวิเคราะห์จากตัว “บทละครโทรทัศน์” ที่ผู้เขียนบทเขียนขึ้นมา รวมทั้ง ศึกษาว่าบทละครที่เขียนขึ้นมา กับ ละครโทรทัศน์ที่ผลิตออกสู่สายตาประชาชนมีความเหมือน หรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ปัญหานำการวิจัย

1. ผู้เขียนบทมีกระบวนการตัดสินใจอย่างไรเพื่อเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ที่นำเสนอเป็นรายตอน (Serial)
2. มีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเขียนบทละครโทรทัศน์ เรื่อง “นางทาส”
3. ผู้เขียนบทมีการใช้รหัสใดบ้างมาเข้ารหัส (encoding) บทละครโทรทัศน์ เรื่อง “นางทาส”
4. ในขั้นตอนการนำไปผลิตเป็นละครโทรทัศน์ บทละครถูกแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงกระบวนการตัดสินใจเข้ารหัสของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ที่นำเสนอเป็นรายตอน (Serial)
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส”
3. เพื่อทราบถึงการนำรหัสมาเข้ารหัสเป็นบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ที่ถูกนำเสนอเป็นรายตอน (Serial)
4. เพื่อทราบถึงสาเหตุและปัจจัยต่างๆที่ทำให้บทถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขเมื่อนำไปผลิตเป็นละครโทรทัศน์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "การเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส" ในครั้งนี้ ทำการเลือกศึกษาเฉพาะบทละครโทรทัศน์เรื่อง"นางทาส" ที่ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2551 – 12 พฤษภาคม 2551 เท่านั้น

ข้อสันนิษฐาน

1. ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง"นางทาส" ใช้การตัดสินใจแก้ปัญหาแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่ต่อเนื่อง (Strategy of Disjointed Incremental) ในการเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" ซึ่งกระทำเป็นครั้งต่อครั้ง

2. ถึงแม้ละครเรื่อง"นางทาส"จะถูกนำกลับมาสร้างใหม่(remake)อีกครั้ง แต่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง"นางทาส"ปี พ.ศ. 2551 ก็มีวิธีการนำเสนอแตกต่างไปจากการสร้างครั้งก่อนๆ

3. บทละครโทรทัศน์กับละครที่ออกอากาศนั้นอาจมีส่วนที่ไม่เหมือนกันบ้าง เนื่องจากการผลิตละครโทรทัศน์ต้องผ่านการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย บทละครต้องถูกผู้กำกับและนักแสดงถอดรหัส และเข้ารหัสใหม่อีกครั้ง อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านเวลา ดังนั้น บทละครเรื่องนี้อาจจะมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเนื้อหาของละครไปตามสถานการณ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์ หมายถึง การนำรหัสต่างๆมาจัดการองค์ประกอบด้านภาพและเสียงของละครโทรทัศน์ให้เป็นบทละครโทรทัศน์ เพื่อสื่อความหมายถึงผู้ชม

การตัดสินใจ หมายถึง การกระทำของบุคคลในการเลือกทางเลือกที่อยู่หลายๆทางเลือก โดยการรวบรวมข้อมูลและประเมินข้อมูลและสิ่งประกอบอื่นๆที่สำคัญโดยการเลือกทางที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่สามารถตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของผู้เลือกเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จนกระทั่งนำผลของการตัดสินใจไปปฏิบัติ

ละครโทรทัศน์ หมายถึง รายการที่ผลิตขึ้นเพื่อแพร่ภาพออกอากาศทางโทรทัศน์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องยาวหลายตอนจบ ซึ่งมีเรื่องราวเดียวกันดำเนินเรื่องต่อกันไปโดยใช้นักแสดงชุดเดียวกันจนจบ มีความยาวตั้งแต่ 12-40 ตอนจบ อาจใช้เวลาแสดงตอนละ 30 – 120 นาที

บทละครโทรทัศน์ หมายถึง บทละครที่ได้รับการเขียนให้เหมาะสมกับการนำมาถ่ายทอดเป็นละครโทรทัศน์ โดยใช้ภาพ แสดงกิริยาอาการ และบทสนทนาของตัวละครเพื่อสื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึงเนื้อหาของละครให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการเขียนโดยการดัดแปลงมาจากบทประพันธ์ที่เป็นนวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล หรือเป็นการคิดโครงเรื่องขึ้นมาใหม่

การเขียนบทละครโทรทัศน์ หมายถึง กระบวนการของการเขียนบทละครเพื่อนำไปถ่ายทำเป็นละครโทรทัศน์ เช่น การเลือกบทประพันธ์หรือการคิดโครงเรื่อง การตั้งชื่อเรื่อง การลำดับเหตุการณ์ในการนำเสนอการเปิดเรื่อง การกำหนดสถานที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง การวางความสำคัญของตัวละคร การดำเนินเรื่อง วิธีการคลี่คลายปัญหา การปิดเรื่อง เป็นต้น

ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ หมายถึง ผู้ที่เขียนหรือทำบทละครโทรทัศน์ให้เกิดขึ้น นอกจากจะต้องมีการตีความจากบทประพันธ์หรือโครงเรื่องที่เขียนขึ้นใหม่แล้ว ผู้เขียนบทยังจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะนำมาทำเป็นบทให้มากที่สุด ต้องรู้จักถึงจุดเด่นของละครออกมาเพื่อการนำเสนอ เพื่อให้ละครเรื่องนั้นมีความน่าสนใจพอที่ผู้ชมจะติดตามดู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงกระบวนการตัดสินใจเข้ารับผลิตบทละครโทรทัศน์ของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง "นางทาส" ปีพ.ศ. 2551
2. ทราบถึงกระบวนการทำงานของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เมื่อต้องทำงานในสภาวะที่มีข้อจำกัดด้านเวลา
3. เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจและต้องการศึกษาถึงการเขียนบทละครโทรทัศน์ที่ปฏิบัติกันจริงในวงการโทรทัศน์ไทย